

POLONYA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI 2
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ..... 5
3. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER 11
4. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER..... 15

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

Polonya, 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleŐen AB üyeliği ile birlikte, AB Gümrük Birliğinin bir parçası haline gelmiŐtir. Polonya, bu tarihten itibaren AB'nin Ortak Ticaret Politikası kapsamında üçüncü ölkelere yönelik ticaret rejimini uygulamaya baŐlamıŐtır. Bu çerçeve, Polonya'nın mevcut gümrük mevzuatının yerini, Topluluk Gümrük Kodu, Uygulama Yönetmeliği ve Ortak Gümrük Tarifesi almıŐtır. Ölkede halen gümrük vergisi ve kota seviyeleri, gümrük vergilerinin askıya alınması, üçüncü ölkelere tanınan tercihli rejimler ve anti-damping vergi uygulamaları, yani tüm ticaret politikası tedbirleri AB seviyesinde kararlaŐtırılmaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ölkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ölkeler üçüncü ölkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçeve, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ölkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ölkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ölkelere karşı yürütölen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve koruma önlemleri soruŐturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(<https://trade.ec.europa.eu/tidi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, GenelleŐtirilmiŐ Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında GeliŐme Yolundaki Öлке ve En Az GeliŐmiŐ Ölkelere (EAGÖ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ölkeler için gümrük tariflerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetiŐimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla geliŐmekte olan ölkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az geliŐmiŐ ölkelerden gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Őey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ölkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Vergiler

Polonya’da halen 2 ana vergi grubu uygulanmaktadır: Doğrudan ve Dolaylı vergiler. Doğrudan Vergiler, kurumlar vergisi, gelir vergisi, medeni kanun işlemlerinden alınan vergi, emlak vergisi, motorlu taşıt vergisi, veraset ve intikal vergisi, tarım vergisi, orman vergisi ve köpeklerden alınan vergi kalemlerinden oluşmaktadır. Dolaylı vergiler ise Katma Değer Vergisi (KDV), özel tüketim vergisi ve şans oyunlarından alınan vergidir.

Kurumlar Vergisi oranı %19’dur. Gelir Vergisi ise gelirin büyüklüğüne göre %18 ile %32 arasında değişen oranlarda uygulanmaktadır.

KDV’de genel oran %23 olup, ilaç ve sağlık hizmetleri, temel gıda ürünleri, çocuk temel ihtiyaçları, inşaat, konaklama hizmetleri, su ve gübreye, azaltılmış %8; kitap, dergi, gemi ve uçak ekipmanı için % 5; AB dışı ülkelere ihracat ve AB ülkelerine yapılan satışlarda ise KDV uygulanmamaktadır.

Özel Tüketim Vergisi, ürünün birimine ya da fiyatına göre belirlenmektedir. AB mevzuatı çerçevesinde mineral yağlar, tütün, alkol ve alkollü içeceklere, Polonya mevzuatı çerçevesinde de binek otomobilleri, parfüm ve kozmetik ürünlerine Özel Tüketim Vergisi uygulanmaktadır.

Kurumlar Vergisi	% 19
Gelir Vergisi	Gelir seviyesine göre değişmek üzere, %18 ve % 32. <ul style="list-style-type: none"> • 85.528 Zlotiye kadar maaş geliri olanlardan % 18 -(eksi) 556,02 Zloti (vergi indirim miktarı) • 85.528 Zlotinin üzerinde geliri olanlar için 14.839,02 Zloti +85.528 Zlotinin üzerindeki miktarın % 32’si
KDV	<ul style="list-style-type: none"> • Genel Oran: % 23 • % 8: İlaç ve sağlık hizmetleri, temel gıda ürünleri, çocuk temel ihtiyaçları, inşaat, konaklama hizmetleri, su, gübre • % 5: Kitap, dergi, gemi ve uçak ekipmanı, AB dışı ülkelere ihracat ve AB ülkelerine yapılan satışlar

Ürün Standartları İle İlgili Uygulamalar

Polonya mevzuatında başta oyuncaklar, gıda ve kozmetik ürünleri olmak üzere birçok ürün için güvenlik gerekliliklerini içeren düzenlemeler bulunmaktadır. Söz konusu ürünlerin dışında kalan çakmak, mobilya, mum gibi ürünler ise 12 Aralık 2003 tarihli “Genel Ürün Güvenliği mevzuatına tabidir. Söz konusu kanuna göre, ürünü piyasaya arz eden her müessese söz konusu ürünün güvenli olduğunu garanti etmelidir.

Ayrıca ürünlerini Polonya piyasasına arz eden imalatçılar, tüketicilere ürünlere ilişkin bilgileri Lehçe sunmak zorundadır. Üreticiler, isim ve adres bilgilerini ürünlerinin ve test numunelerinin üzerine iliştiirmek, aynı zamanda tüketici şikayetlerini analiz edip, gerektiğinde ürüne ilişkin şikayetler ve sorunları ortadan kaldırmak için yapılan işlemler hakkında distribütörleri bilgilendirmek zorundadır.

Avrupa Birliği'nin Ürönlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için regölasyon ve direktiflerden oluşan ve AB'nin Resmi Gazetesi olan EURLEX'de yayımlanan teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlamaı gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, temel kuralları belirleyen genel mevzuatın yanı sıra, ürönlere ilişkin teknik kurallarını ortak bir şekilde düzenlediği regölasyonlar ve direktifler (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) ile ortak bir düzenlemenin bulunmadığı üye ölkelerin kendi düzenlemelerini yaptığı mevzuattan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) oluşmaktadır.

Ölkemiz 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürönlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE işareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve sektörel mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ölkemiz, AB'de yenilenen sektörel mevzuatı da takip etmekte ve iç mevzuatına aktarmaktadır.

Ölkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO) yayınlanmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'nin AB ile uyum sağladığı veya düzenlenmemiş alanda yer alan sektörlerle ilişkin olarak Türk ürünlerinin ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürönlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyindedir.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı sorular için abteknik@ticaret.gov.tr adresinden irtibata geçilebilir.

İhracatta Zorunlu Belgeler

Gümrük beyannamesi, ticari fatura, menşe şahadetnamesi, bitki sağlığı sertifikası, A.TR ve EUR 1 dolaşım belgeleri gibi belgelerin gümrük idaresine ibrazı zorunludur.

Piyasaya arz edilecek bazı stratejik ürünlerin(askeri amaçlı ürünler, radyoaktif elementler, silahlar, ulaştırma ekipmanı, kimyasallar vs.) ithalatı lisansa veya bir ayrıcalığa bağlı olabilmektedir. İthalat izinlerini ve ayrıcalıkları Kalkınma Bakanlığı vermektedir. Ayrıca ithalat kontenjanlarını da Kalkınma Bakanlığı düzenlemektedir. Tütün ürünlerinden(Tarım Bakanlığı), hava, deniz ve karayolu ulaştırmasına ilişkin izinler için(Ulaştırma Bakanlığı) ve Doğal Kaynaklara(Çevrenin Korunması Bakanlığı) ilişkin ürünlerin ithalatından sorumludur.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci Polonya Patent Ofisidir. Yabancı müracaatçılar Polonya Patent Vekilleri tarafından temsil edilmelidir. Kaydedilen patentler, patente müracaat tarihinden itibaren 20 yıl süreyle geçerlidir. Bir kullanım modelinin koruma hakkı süresi beş yıl olup, bir beş yıl daha uzatılmaktadır. Patent veya koruma hakkını muhafaza etmek için yıllık ücretin ödenmesi gerekmektedir.

Ticari markalar, Polonya'da uluslararası sözleşmelere dayanan geniş bir korumayı haizdir. Markanın korunması bakımından arzu edilen bölgenin büyüklüğüne göre markalar yalnızca Polonya'da ya da AB içinde tescil edilebilmektedir.

Polonya'da ticari markaların tescili zorunlu değildir. Ancak, bu durumda üçüncü şahısların aynı markayı kullanmaları, hatta tescil ettirmeleri mümkün olduğundan, Polonya piyasasına yeni giren firmaların markalarını hemen tescil ettirmelerinde fayda görülmektedir. Eğer bir marka önceden üçüncü kişilerce tescil ettirilmişse markanın satın alınması yahut bir lisans anlaşması vasıtasıyla kullanılması imkan dahilindedir. Polonya mevzuatına göre lisans anlaşmasının yazılı olarak yapılması gerekmektedir.

Firmalar tarafından dikkat edilmesi gereken unsur, diğer ülkelerde tescil edilen markaların Polonya'da korunması için Polonya Patent Ofisi'ne kayıt için başvurulması gerektiği hususudur. Yabancı şirketler, işlemlerini, temsil yetkisi verdikleri Polonyalı lisanslı bir patent avukatı aracılığıyla yürütmelidir.

Polonya'daki telif hakları kapsamında ses ve video kayıtları, televizyon ve radyo istasyonları, sanat uygulamaları korunmaktadır. Endüstriyel tasarım ve bilgisayar programı da dahil olmak üzere imalat, teknoloji ve bilim alanlarındaki fikri mülkiyet haklarını koruma altına alınmaktadır.

Dağıtım kanalları

Yaklaşık 320 milyar dolar civarındaki perakende piyasası ile Polonya, Avrupa Birliği'ne 2004 yılında katılan 10 ülke arasında en büyük pazara sahiptir. Perakende piyasası, ilk modern alışveriş merkezinin açıldığı 1993 yılından bu yana düzenli olarak büyümekte, iç talep de paralel bir şekilde artmaktadır. 2008 yılında ülkede 640 000 metrekare yeni perakende satış alanı hizmete girmiştir. Polonya'da halen 7 Milyon metrekare alışveriş merkezi ve yaklaşık 400 bin mağaza bulunmakta olup, bunun 1 milyon metrekare ilave perakende alışveriş alanına ulaşması beklenmektedir. Böylece her bin kişiye 200 metrekarelik alışveriş merkezi alanı düşecektir.

Alışveriş merkezlerinin % 65'i Polonya'nın en büyük sekiz şehrinde bulunmaktadır. Alışveriş merkezlerinin büyük bölümü uluslararası yabancı sermayeli şirketler tarafından inşa edilmektedir.

Polonya perakende sektörü küresel mali krizden çok fazla etkilenmemiş olmakla birlikte, önemli alışveriş merkezlerinde kiraların genellikle Euro karşılığı olarak belirlenmesi ve Zloti'nin son dönemde önemli ölçüde değer kaybetmesi düşük cirolu perakendecileri güç durumda bırakmıştır.

Polonya'da zincir marketler büyük ölçüde yabancı sermayeye aittir. Perakende piyasasında hakim konumda bulunan bir Polonya zinciri bulunmamakla beraber büyümekte olan bazı Polonyalı şirketler mevcuttur. Polonyalı zincirlerden Ruch, alışveriş merkezlerindeki gazete-dergi köşeleri ve yol kenarlarında büfe formatında olmak üzere 9500 adet birim ile tüm ülke sathına yayılmayı planlamaktadır.

Polonya Ticaret Kanununun genel hükümlerine tabi olan franchising, henüz GSYİH'nin % 5'ini teşkil etmekle birlikte, büyüme potansiyeli göstermektedir. Polonya'da 500'ün üzerinde franchise sistemi bulunmaktadır. Bunlardan 125'i yabancı olup, Almanya, Fransa ve ABD başta gelen ülkeler arasındadır.

Polonya'da karar alma sürecinin gerek firma gerek devlet düzeyinde çok yavaş işlemesi, sermayenin sınırlılığı nedeniyle siparişlerin miktarının küçük olması, bir acente, distribütör veya şube aracılığıyla çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Polonyalı ithalatçılar acente veya temsilcilikten çok distribütör olarak faaliyette bulunmayı tercih etmektedirler. Distribütörlük anlaşması, tarafların karşılıklı çıkarları doğrultusunda herhangi bir formda yapılabilmektedir. Bu çerçevede seçilecek distribütörlerin, komünist dönemde malların ithalatı ile iştigal eden dış ticaret kuruluşlarının devamı niteliğindeki şirketlerden seçilmesi mümkün olduğu gibi, sanayi ile güçlü bağlantıları bulunan şahıslardan (mesela büyük dış ticaret firmalarının eski çalışanlarından) seçilmesi de imkan dahilindedir. Bununla birlikte, distribütörlerin halen büyük ölçüde yerel düzeyde ve küçük ölçekli olarak faaliyette bulduklarının, ithalatı büyük ölçüde kendilerinin finanse ettiklerinin göz önünde tutulmasında fayda bulunmaktadır.

Polonyalı acente ve distribütörler, yabancı partnerlerinden, giderek artan şekilde, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde destek sağlamasını, staj verilmesini ve finansman temin edilmesini beklemektedir. Ayrıca, yeni bir ürünün pazarlama maliyetini yüklediği dikkate alınarak, münhasır distribütörlük verilmesi tavsiye edilmektedir. Satış sonrası hizmet ve ürüne ait garantiler Polonyalı ithalatçıların dikkat ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Ticaret fuarları, distribütör bulunması için uygun bir ortam teşkil etmektedir.

Mal ve hizmetlerin uygun bir şekilde fiyatlandırılması Polonya piyasasında kalıcı olunması bakımından kritik öneme sahiptir. Küresel mali kriz sırasında Polonya parası Zlotinin Dolar ve Euro karşısında önemli ölçüde değer kaybetmesi ihraç ürünleri için fiyat tespitini de güçleştirmektedir. Kriz boyunca banka kredilerine erişim güçlüğü Polonyalı ithalatçılar için ödeme güçlüklerine yol açmıştır.

Acente ve Distribütörlerin Kullanımı

Polonya'da karar alma sürecinin gerek firma gerek devlet düzeyinde çok yavaş işlemesi, sermayenin sınırlılığı nedeniyle siparişlerin miktarının küçük olması, bir acenta, distribütör yahut şube vasıtasıyla çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Polonyalı ithalatçılar acenta veya

temsilcilikten çok distribütör olarak faaliyette bulunmayı tercih etmektedirler. Disribütörlük anlaşması, tarafların karşılıklı çıkarları doğrultusunda herhangi bir formda yapılabilmektedir. Bu çerçevede seçilecek distribütörlerin, komünist dönemde malların ithalatı ile iştigal eden dış ticaret kuruluşlarının devamı niteliğindeki şirketlerden seçilmesi mümkün olduğu gibi, sanayi ile güçlü bağlantıları bulunan şahıslardan (mesela büyük dış ticaret firmalarının eski çalışanlarından) seçilmesi de imkan dahilindedir. Bununla birlikte, distribütörlerin halen büyük ölçüde yerel düzeyde ve küçük ölçekli olarak faaliyette bulduklarının, ithalatı büyük ölçüde kendilerinin finanse ettiklerinin göz önünde tutulmasında fayda bulunmaktadır. Nitekim, nüfusun % 25'i halen kırsal yörelerde yaşamakta, kentsel alandaki nüfus Varşova, Lodz, Krakow, Wroclaw, Poznan, Gdansk, Szczecin, Bydgoszcz ve Lublin gibi şehirlerde yoğunlaşmaktadır. Bu itibarla, şirket birleşmeleri ve ortaklık yoluna gidilmesi gerek Polonya'ya ithalatın finansmanı gerekse dağıtım kanallarında kalıcı yer edinilmesi açısından tavsiye edilmektedir. Ödemelerle ilgili ticari anlaşmazlıklar AB kuralları çerçevesinde yapılmakta olup, tarafların hak ve yükümlülükleri genel çerçeve itibarıyla 2000/35/EC işaretli Direktif çerçevesinde (http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/late_payments/) belirlenmektedir.

Polonyalı acenta ve distribütörler, yabancı partnerlerinden, giderek artan şekilde, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde destek sağlamasını, staj verilmesini ve finansman temin edilmesini beklemektedir. Ayrıca, yeni bir ürünün pazarlama maliyetini yüklediği dikkate alınarak, münhasır distribütörlük verilmesi tavsiye edilmektedir. Satış sonrası hizmet ve ürüne ait garantiler Polonyalı ithalatçıların dikkat ettiği hususlar arasında yer almaktadır. İhracatçıların bu konudaki AB mevzuatını http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/guarantees/index_en.htm takip etmesi de önem arz etmektedir. Ticaret fuarları, distribütör bulunması için uygun bir ortam teşkil etmektedir. Polonya'da düzenlenen fuarlar hakkında www.targi.com/index_eng.php?idp=1 linkinden bilgi temin edilmesi mümkündür.

Mal ve hizmetlerin uygun bir şekilde fiyatlandırılması Polonya piyasasında kalıcı olunması bakımından kritik öneme sahiptir. Ürünlerin katalog veya internet üzerinden satışı Polonya'da giderek önem kazanmakta, Polonyalılar internet üzerindeki mezar yoluyla satışlara artan bir şekilde ilgi göstermektedirler. Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. İhtisas yayınları, dergi ve gazetelere verilebilecek reklamlar ürün tanıtımı açısından etkili sonuçlar verebilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Polonya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalar için halen bir potansiyel bulunmaktadır. Polonya halkının alışveriş merkezlerine gitme ve alışveriş yapma hususunu bir boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmeleri nedeniyle, e-ticaret yahut bilgi teknolojilerinden yararlanılması (sanal alışveriş vb.) konularında fazla istekli olmadıkları dile getirilmektedir.

Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. İhtisas yayınları, dergi ve gazetelere verilebilecek reklamlar ürün tanıtımı açısından etkili sonuçlar verebilmektedir.

Polonya'da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Öncelikle, halkın büyük bölümünün gelir seviyesi Avrupa'nın bir çok ülkesinden daha düşüktür. İkinci olarak, önemli bir tüketici kitlesi oldukça muhafazakardır. Üstelik, büyük

şehirler ile kırsal yöreler arasında halen büyük fark mevcuttur. Eski rejim döneminde yetişen orta yaş grubu reklamlara eleştirel ve şüphe ile yaklaşmakta, reklamın bilgi içeriğine daha fazla önem vermektedir.

Din, ordu, hükümet ve polisle ilgili konular Polonya halkının büyük çoğunluğu için halen hassasiyetini korumaktadır. İki markayı karşılaştıran reklamlarda, Polonya halkının, kötüleneren markaya yöneldikleri belirtilmekte ve bu tarz reklamdan kaçınılması tavsiye edilmektedir. Özellikle yüksek teknoloji ürünlerinde batılı markalar tercih edilmektedir. Son dönemde, basit ve güvenli bir yaşam biçimini çağrıştıran komünist dönem temalı nostaljik reklamlarla orta yaş kitlelerine ulaşılması yeni bir trend olarak ortaya çıkmıştır.

Polonyalı tüketici kitlesi için fiyat başta gelen unsur olmakla birlikte, ürünün son kullanma tarihi ve kalite güvencesi gibi hususlara dikkat ettikleri, bilhassa televizyon reklamlarından etkilendikleri belirtilmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Polonya mevzuatı, çevrenin korunması amacına yönelik olarak ambalajlama ile ilgili bazı gereklilikleri hükme bağlamaktadır.

Genel bir kural olarak, ambalaj sektöründeki imalatçı ve ithalatçılar, çevre kirlenmesini önlemek üzere, ambalaj üretiminde kullanılan girdilerin ve artıkların miktarını sınırlandırmakla mükelleftir. Buna göre, paket için kullanılacak malzeme paketin işlevini yerine getirmesini sağlayacak asgari miktarda olacak, paket çok kullanımlı veya geri dönüştürülebilir şekilde tasarlanacak, en az miktarda tehlikeli madde ihtiva eden malzeme tercih edilecektir.

Paketleme ile ilgili etikette, paketin üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgiler yer alacaktır. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yapıldıkları materyalleri belirtmek durumundadır.

Benzer şekilde, ambalajlı ürün satan şirketler, kullanıcılara paketin kendisi ve atığı (geri alınması, toplanması, yeniden kazanılması, dönüştürülmesi, atılması vb.) konusunda bilgi sağlamak zorundadır. 2 000 metrekareden büyük satış alanına sahip perakendeciler, maliyeti kendilerine ait olmak üzere sattıkları malların ambalaj atıklarını toplamakla yükümlüdür.

Tekrar kullanımı öngörülen atıklar arasında, havalandırma, soğutma ve dondurma cihazları, ısı pompaları ve piller bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Polonya, Avrupa kıtasındaki merkezi konumu ve AB'nin Doğu sınırında yer alması nedeniyle önemli ticaret güzergahlarına sahiptir. Baltık kıyısındaki Szczecin-Świnoujście, Gdynia and Gdańsk limanları Orta Avrupa'nın kuzey denizlerine açılımını sağlamaktadır.

Polonya'nın AB üyeliğinden sonra ülkenin ulaştırma altyapısının AB ulaştırma sistemine entegrasyonu ve kentsel alt yapının (oto yol, hava limanları, tren yolu, liman ve kentsel dönüşüm) geliştirilmesine yönelik çok sayıda proje hazırlanmakta ve bu projeler için ihale

süreci başlatılmaktadır. Söz konusu proje bedellerinin % 45'i AB fonlarından, kalan bölümü ise kamu-özel sektör ortaklığı ile finanse edilmektedir.

Polonya'nın en büyük uluslararası hava limanı Varşova Frederic Chopin Hava Limanı olup, 60'ın üzerinde ülke ile doğrudan uçuş bağlantısı bulunmaktadır. Kraków, Gdańsk, Katowice, Poznań, Wrocław, Szczecin ve Łódź şehirleri de uluslararası hava limanlarına sahip olup, önemli modernizasyon çalışmaları yürütülmekte veya planlanmaktadır. Varşova yakınlarındaki Modlin askeri hava alanının modernize edilip kısa süre içerisinde uluslararası charter seferlerine açılması planlanmaktadır.

Polonya'nın, 423.997 kilometrelik bir karayolu altyapısı bulunmaktadır. Karayollarının 763 kilometresi otoyol, 662 kilometresi ekspres yollardan oluşmaktadır. Bununla birlikte, Polonya'nın karayolu sistemi Doğu Avrupa ülkeleri içerisinde en kötü durumdakiler arasındadır. Polonya'nın AB'nin otoyolu sistemi ile bağlantısının kurulması için 6 büyük proje bulunmakta bu çerçevede 2007–2013 yılları arasında 2.085 kilometre otoyol ve 5.466 kilometre ekspres yol inşa edilmesi planlanmaktadır. Polonya Hükümeti, 2005 yılında ülke içi ulaştırma altyapı yatırımlarına dair bir kanunu kabul etmiş ve Milli Karayolu Fonu teşkil edilmiştir. Bahsekonu Fon, ulaştırma altyapısı için, AB mali kaynaklarına ek olarak, benzinden alınan vergiler ve diğer harçlar vb. ek mali kaynakları temin etmekle görevlendirilmiştir.

Polonya'da toplam demiryolu uzunluğu 23.420 kilometredir. AB'nin Rusya Federasyonu ve BDT ülkeleriyle demiryolu bağlantısı Polonya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Polonya Devlet Demiryollarının (PKP) ekspres yolcu eğilimleri, yüksek kaliteli hizmet sunmakta olup, Viyana, Prag, Berlin gibi komşu ülke şehirlerine ve Katowice ve Krakov gibi iç merkezlere de ulaşım sağlamaktadır. Ancak genel olarak ülkenin demiryolu ağı da modernizasyona ihtiyaç göstermektedir. Ülkede ulaşım hizmetlerini devlet tekelden kurtarma yönünde AB baskısı olmakla beraber, hükümet, demiryollarını stratejik önemi haiz sektörler arasında değerlendirerek bu alanda özelleştirmeye dikkatli yaklaşmıştır. Bu alanda uzun vadede ciddi yabancı yatırım gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ülkedeki en büyük limanları Gdansk, Swinovjskie ve Gdynia limanlarıdır. Gdansk limanından yıllık 21 milyon ton yük elleçlenmektedir. Polonya 118 gemilik ve 1.929 bin gross tonluk bir ticari filoya sahiptir.

Karayolu ve havayolu taşımacılığı görece olarak artarken, demiryolu ve deniz taşımacılığının toplam taşımacılık içerisindeki payı azalmıştır. Taşımacılık sektörlerinin yük itibarıyla toplam içerisindeki payları şu şekildedir:

- Karayolu taşımacılığı : % 79,0
- Demiryolu taşımacılığı : % 14,7
- Hava taşımacılığı : % 3,4
- Deniz taşımacılığı : % 2,9

Kamu İhaleleri

Polonyada açılan müteahhitlik hizmetleri ile ilgili, bedeli 5.278.000 Euro'nun üzerinde olan ihaleler diğer AB ülkeleri gibi TED (Tenders Electronic Daily-<http://ted.europa.eu>)'de yayınlanmaktadır.

Bedeli 60.000 ila 5.278.000 Euro arasındaki ihaleler Kamu İhale Bülteninde Polonya dilinde yayınlanmaktadır.

Bedeli 6.000 ila 60.000 Euro olan ihalelerin duyuruları ise, Kamu İhale Portalında (www.portal.uzp.gov.pl) yine Polonya dilinde yayınlanmaktadır. Süresi genelde 7-14 gün arasında değişen bu ihalelerin takibi için portalın günlük olarak izlenmesi gerekmektedir.

3. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Polonyalı şirketlerle yapılacak iş görüşmelerinde randevu saatine dikkat edilmesi, görüşmelere resmi giysi ile gidilmesi, kartvizit bulundurulması yararlı olmaktadır. Ancak, Polonyalı muhatapların genelde ilk görüşmede herhangi bir reaksiyon vermedikleri, uzun iç istişarelerden sonra hareket ettikleri görülmektedir.

Ülkemiz firmalarıyla ilk defa çalışan Polonya firmaları genellikle küçük sevkiyatlarla başlamakta, ancak ürün ve ihracatçılarımıza güvenin oluşmasıyla birlikte daha büyük hacimlerle çalışabilmektedirler.

İş Görüşmesi Yaparken

- Her toplantıdan önce kartvizitlerinizi yanınızda hazır bir şekilde bulundurunuz. Bir işadamı ile ilk defa karşılaşıyorsanız kartvizit değişimi için en uygun zamandır. Kartvizitlerinizdeki yazı dilini tercüme ettirmenize gerek yoktur. İngilizce yazılmış kartvizitleriniz bu ülkede kabul görecektir.
- Toplantı odasına girdiğinizde, oturacağınız yerin gösterilmesini bekleyiniz. Eğer toplantı odasında tanımadığınız kişiler var ise, tanışmak için üçüncü bir kişinin yardımını bekleyiniz.
- Polonyalı görüşmeciler çekingen ve sessiz bir yapıdadırlar. Görüşmeler esnasında sessiz duraklamalar olursa şaşkınlıkla yaklaşmamak gerekir. Sessizliği doldurmak için gereksiz konuşmalar yapılmasına gerek yoktur.
- Görüşmeci grup bireylerden oluşmaktadır. Eğer onların güvenini kazanırsanız, işinizi daha iyi yürütme imkanını yaratabilirsiniz. Ayrıca şirket atmosferini çok iyi değerlendirip, kendi tarafınızdan ne tür tavizleri verebileceğinizi belirtmeniz de fayda vardır.
- Tanıtım malzemeleriniz veya broşürünüzün dili karşı tarafın isteği doğrultusunda İngilizce veya Almanca olarak hazırlanabilir. Bugünlerde en güzel tanıtım araçları arasında görsel malzemeler yer almaktadır. Herhangi bir şekilde problemle karşılaşmamak için tanıtım malzemenizi kendinizin hazırlamasında fayda vardır.
- Eğer mümkün olabilirse, şirketinizin bir grup tarafından temsil edilmesini sağlayınız. Tercihen ekip içerisinde hem erkek, hem de kadın bulunmasına çalışınız. Ayrıca en azından bir kişinin orta yaşlı olmasında fayda vardır.
- Her tür toplantı kısa bir konuşma ile başlar. Bu tür bir konuşma stili herkesin rahatlamasını ve görüşen kişiler arasında ilk yargıların oluşmasını sağlar.

- Polonya'da sabretmesini öğrenmelisiniz. Karar verme süreci diğer ülkelere göre biraz daha yavaş gerçekleşebilir. Bir işi bitirmeden önce defalarca toplantı yapmanız gerekebilir.
- Zamanında olma konusuna çok dikkat ediniz. Geç kalmanız güvenilmez olduğunuz anlamına gelip, sizin hakkınızda olumsuz düşüncelerin oluşmasına neden olabilir. Eğer zamanında olamayacaksanız, gelemeyişinizin sebeplerini karşı tarafa mutlaka bir mesaj çekip veya telefonla bildirmeniz gerekmektedir.
- Bir Polonyalının evine resmi olmayan bir şekilde davet aldıysanız, belirlenen saatten 15 dakika kadar daha geç gitmeniz tavsiye edilmektedir. Bu ev sahibinize daha iyi hazırlanma fırsatı yaratacaktır. Ancak hiçbir koşulda 30 dakikadan daha fazla geç kalmayınız. Görüşmeler 4-5 gün öncesinden ayarlanmalıdır. Toplantı yapılmadan birkaç gün önce de görüşmelerin tekrar onaylanmasında fayda vardır.
- Pazar günleri toplantı ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamasında fayda vardır, Polonyalılar bu günü çalışmaktan uzak bir şekilde aileleri ile birlikte geçirmeyi arzu etmektedirler.
- Çalışma saatleri dışında Polonyalı muhatabınızı aramaktan kaçınınız. Eğer bir şeye ihtiyacınız varsa mesaj çekip, isteklerinizi bildirebilirsiniz. Uygun olduğunda size geri dönüş yapılacaktır.
- Birçok Polonyalı tatillerini Şubat, Haziran veya Temmuz aylarında yapmaktadır. Randevularınızı ayarlarken bu durumu dikkate almanızda yarar vardır.
- Resmi çalışma zamanları Pazartesi-Cuma günleri 8:00-16:00 saatleri arasındadır. Öğle yemeği için resmi bir tatil öngörülmemiştir. Toplantı için en uygun zaman sabah 10:00 ve öğleden sonra ise saat 14:30-16:00 arasındadır.
- Mağazalar sabah saat 9:00'dan akşam 18:00'e kadar Pazartesi-Cumartesi günlerinde açık kalmaktadır. Büyük mağazalar ise 8:00-21:00 arasında haftanın her günü açıktır.

Para Kullanımı

Polonya mevzuatına göre, toplamı 15 000 Euro'yu aşmayan yabancı veya yerli paranın ülkeden çıkarılması serbesttir. 15 000 Euro'nun üzerindeki meblağın ihracatı ise, Merkez Bankası tarafından verilen izne tabidir. Bankalar aracılığıyla döviz transferi 48 saatten önce yapılabilir.

Pasaport ve Vize uygulaması

Polonya diplomatik pasaport (kırmızı), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaşlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (lacivert) sahipleri için ise Türkiye'den Polonya'ya seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır.

Dört tür vize verilmektedir. A Türü Havalimanı Şengen Vizesi, Polonya Havaalanlarından birinde uçak aktarması yapacaklar için geçerli olup, Türk vatandaşları bu tür vizeden muaftır.

B Türü Transit Şengen Vizesi'nde ülkede kalış süresi en fazla 5 gün olup, bu vize için başvuru yapılırken gidilecek ülkenin vizesinin gösterilmesi gerekmektedir. Bu tür vizenin ücreti 130 TL'dir.

C Türü Kısa Süreli İkamet Şengen Vizesi, vize geçerlilik süresi dahilinde bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve ilk giriş tarihi itibarıyla 6 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 90 gün kalış hakkı vermektedir. Bu tür vizenin ücreti 130 TL'dir.

D Türü Uzun Süreli İkamet Polonya Vizesi ise vize geçerlilik süresi dahilinde Polonya'ya bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve vize geçerlilik süresi itibarıyla 12 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 365 gün kalış hakkı vermektedir. Bu tür vizenin ücreti de 130 TL'dir.

Vize konusunda detaylı bilgilere Polonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'nin <http://www.ankara.polemb.net/index.php?> adresli web sitesinden temin etmek mümkündür.

Çalışma Saatleri ve Resmi Tatiller

Polonya'da resmi kuruluşlarda mesai saatleri, hafta içi her gün (bazı yerlerde cumartesi de dahil) sabah 08.00 'den akşam 16.00'ya kadardır. Sanayi işletmelerin büyük bölümünde ilki 06.00-14.00 saatleri arası ve ikincisi ise 14.00-22.00 saatleri arası olmak üzere çift vardiyalı sistem uygulanmaktadır. Ülkede öğle yemeği arası bulunmamaktadır. Ancak, iş görüşmesi amaçlı öğle yemekleri gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Resmi Tatiller

Resmi Tatil Günleri	Tatilin Nedeni
1 Ocak	Yılbaşı Günü
6 Ocak	Katolik Yortusu
8-9 Nisan	Paskalya
1 Mayıs	İşçi Bayramı
3 Mayıs	Anayasa Tatili
7 Haziran	Katolik Yortusu
15 Ağustos	MeryemAna'nın Cennete alınması
1 Kasım	Azizler Bayramı
11 Kasım	Bağımsızlık Günü
25-26 Aralık	Noel Bayramı

Kullanılan Lisan

Ülkenin resmi dili Lehçe'dir. Büyük kentlerde İngilizce ile iletişim kurmak giderek yaygın hale gelmektedir. Ancak, halk ile Rusça ve Almanca olarak iletişim kurmak daha kolaydır.

Ulaşım

Türk Hava Yolları (THY) ve Polonya Havayolları (LOT) tarafından haftanın her günü İstanbul-Varşova arasında seferler düzenlenmektedir. Tarife ve rezervasyon bilgilerine www.thy.com adresinden ulaşılabilmektedir.

Ülke içi ulaşımda en yaygın olarak kullanılan araç trendir. Otobüslere göre daha ucuz ve hızlı olan trenler, çok yaygın bir istasyon ağına da sahiptir.

4. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Polonya'da iş çevrelerinin faaliyetleri 2 Temmuz 2004 tarihli Ekonomik Serbesti Kanununa (Economic Freedom Act) dayanmaktadır. Yasa, iş kurma, işletme ve kapatma konularının yanısıra kamu idaresinin görevlerini de tesbit etmektedir.

Avrupa Ekonomik Alanını (European Economic Area-AEA olarak kısaltılacaktır) teşkil eden AB ve EFTA ülkelerinden gelen yabancılar (yabancı ifadesi Polonya vatandaşlığını haiz olmayan ve Polonya dışında ikamet eden kişiler ile Polonya dışında kayıtlı tüzel kişi ve birimleri ifade etmektedir) Polonyalı girişimcilerle aynı kurallara tabidirler. AEA dışından gelen yabancıların da aynı kurallara tabi olmaları aşağıdaki koşullara bağlıdır:

- Polonya topraklarında oturma izni alınması,
- Polonya makamlarınca göçmen statüsü yahut ikamet için tolerans tanınması,
- Geçici himayeden yararlanması.

Diğer yabancılar, uluslararası antlaşmalarla başka türlü öngörülmedikçe, aşağıda belirtilen türde şirketler kurabilirler:

- Limited ortaklık (limited partnership)
- Limited anonim ortaklık (limited joint-stock partnership)
- Limited şirket (limited liability)
- Anonim şirket

Yabancılar bu türlerde kurulmuş şirketlere ortak olabilirler ve hisse satın alabilirler. Yabancı girişimciler, Polonya topraklarında şube ya da temsilcilik de tesis edebilirler. Ancak, bu tür yapılanma kapsamında müsaade edilen aktiviteler çok sınırlı kalmaktadır.

- a) Limited Ortaklık:** Ticari faaliyetlerini kendi adı altında yürütmek isteyen iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. Kayıt için müracaat vilayetlerde bulunan Ticaret Mahkemelerinin ilgili bölümlerine (Trade Register Division) yapılmaktadır.
- b) Limited Anonim Ortaklık:** Ticari faaliyetlerini daha geniş ölçekte yürütmek isteyen iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 Zloti (yaklaşık 16.000 Dolar)'dır. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirket, National Court Register (Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. Yabancılar tarafından bu şirket türünün kurulabilmesi "karşılıklılık" ilkesine, başka deyişle şirket kuran yabancıların ülkesinde aynı imkanın Polonyalı girişimcilere de tanınıyor olmasına bağlıdır.

- c) **Limited Şirket:** Bir ya da daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından iş yapma yahut Ticaret Kanununun izin verdiği faaliyetlerde bulunmak üzere kurulabilmektedir. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 Zloti (yaklaşık 16.000 Dolar)'dır. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumlu iken ortaklar sorumlu değildir. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. Limited şirket ortakları için Polonya vatandaşı veya yerleşiklik zorunluluğu bulunmamaktadır.
- d) **Anonim Şirket:** Bu şirket türü büyük ölçekli ticari faaliyetler için uygundur. Şirket sermayesi hisse satışı yoluyla temin edilebilir. Yalnızca bir ortağı bulunan limited şirketler hariç bir ya da daha kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 500.000 Zloti (yaklaşık 161.000 Dolar)'dır. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumludur. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. Polonya'da sadece anonim şirketler Varşova menkul kıymetler borsasında hisse senetlerini işleme koyabilmektedir.

Yabancılarca şirket kurulması, yetkili kurumlardan müsaade alınması şeklinde bir prosedürü gerektirmemektedir. Ancak yasal bir kişinin yeni oluşturulacak "Joint venture" şeklindeki ortaklığın başlangıç sermayesinin kendi payına düşen kısmı için nakdi olmayan cari varlıklarını (arsa, bina gibi) transfer etmek istemesi halinde Hazine Bakanlığı'ndan izin alınması gereklidir.

Diğer taraftan yabancılarca Polonya'da faaliyet göstermek mevcut şirketlerin hisselerinin satın alınması yöntemiyle de yapılabilmektedir. Borsada kayıtlı şirketlerin hisselerinin satın alınması mümkün bulunmakta ayrıca borsada kayıtlı olmayanlar için kişisel müzakereler neticesinde işlemler tamamlanmaktadır. Yabancıların mevcut şirket sermayesi-hisselerine katılımı için minimum bir sınırlama olmadığı gibi üst sınır için de kısıtlama bulunmamaktadır.

Polonya'da Adım Adım Şirket Kurulumu:

Adım 1 - Şirketin hukuki statüsünün seçilmesi,

- Limited Şirket
- Anonim Şirket
- Yabancı işletmenin Polonya'daki temsilciliği

Adım 2 - Resmi merkezin kurulması,

Adım 3 - Şirket sözleşmesi veya şirket tüzüğü'nün (anonim şirketin kurulması durumunda) imzalanması,

Adım 4 - Ulusal Mahkeme Siciline Tescil İşlemleri İstatistik Numarasının (REGON), İstatistikler Başkanlığı tarafından tanımlanması ve Vergi numarasının (NIP) tanınması (bu işlemler tek gışede yapılır),

Adım 5 - Banka hesabının Polonyalı bir bankaya açtırılması,

Adım 6 - Sosyal Güvenlik Kurumuna (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ZUS) başvuru yapılması,

Adım 9 - Yapılan işlerin türü, yeri ve kapsamı konusundaki bilgilerin Devlet İş Müfettişliği'ne (Państwowa Inspekcja Pracy - PIP) intikal ettirilmesi,

Adım 10 - Lisans, izin ve ruhsatların, yapılması öngörülen işlerin türüne bağlı olarak alınması,

Adım 11 - KDV mükellefiyetinin yetkili Vergi Dairesine tescili.